

NAŠA MOČ

STROKOVNI GLASNIK.

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca.
Naročnina mesečno 4 K.

Uredništvo in upravništvo je
v Ljubljani, Stari trg šte. 2/I.

Ljubljana, 5. junija 1921.

Ali bomo zmagali?

Pred seboj imamo žične plotove. Pred nami so strelni jarki. V nas zijajo žrela topov, materialistični in kapitalistični časopisi. Grozi nam armada plačanih in usužnjenih ljudi.

Ali bomo zmagali?

V sovražnih rokah, kapitalističnih in materialističnih so vse važne trdnjave: denar, tisk, birokracija, bajonet. Tje moramo šteti tudi mnogo tovarišev delavcev materialistično mislečih, ki so pripravljeni prodati vse svoje tovariše za najmanjši tvarni dobiček.

Ali bomo zmagali?

Ali bomo mogli postaviti toliko trdnjav, toliko časopisov, toliko izvežbanih vojev za naš ideal kakor so jih postavili nasprotniki za svojega?

Strokovne organizacije zbirajo moža za možem, odbor za odborom, novcem za novcem. Izšel je „Novi Čas“. Zopet izhaja „Naša Moč“. V Zagrebu se zvija v porodnih bolečinah „Radnička Svijest“. — So težave. Ali čim v silnejših ovirah se zbira naša moč, tem častnejše za nas. Kapitalistični listi imajo za sabo banke svojih gospodarjev. Poglejte, koliko jih je v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu... Delavsko orožje se kuje vse iz požrtvovalnih prispevkov organiziranih delavcev. — Ali bomo zmagali?

Da, zmagali bomo.

Nečesa materialistični kapitalizem nima na svoji strani, kar imamo mi. Ima denar, birokracijo, soldatesko, tisk, nagone..., mi pa imamo, kar se je v zgodovini izkazalo močnejše, srca poštenjakov. Srca, duše plemenitih ljudi so danes na strani delavnega ljudstva.

Zato bomo zmagali mi. Zato bodo zmagale v tej državi strokovne organizacije, vdružene v Jugoslovanski strokovni zvezi. Bojno znamenje krščansko mislečih delavskih vrst svita na obzoru.

Dvojne vrste ljudi zbirajo danes vrste Jugoslovanske Strokovne Zveze. To so plemeniti in potrebni. Zaradi potrebnih je organizacija oživiljena, zaradi plemenitih si je zmage svesta.

Potrebni je ne bo zapustil, ker bi skočil sam v svojo smrt. Še manj jo bo zapustil plemeniti, ki jo podpira ravno zato, da bi strl neplemenite krvose. — Taka organizacija je nepremagljiva, pač pa stre vsakega, s katerim se spoprime.

Ne tako materialisti. Ti skušajo zmagovati in zmagati tako, da se drugi za nje bore. Plačani in prisiljeni pa se bore samo toliko časa, dokler so plačani in prisiljeni in dokler njih trud ni prevelik.

Prepričani in plemeniti pa se bore toliko časa, da dosežejo vzor, za katerega se bore.

Preštejte vse narode, prehodite vse čase, videl boste: končno zmagajo vselej tisti, ki se drže pravega spoznanja in delajo tako. Pravo spoznanje je pa Sin božji in dela v takem spoznavanju so njegová dela.

Moč.

Naša moč je v organizaciji, ki jo vodijo večna načela.

Organizacijo pa tvorijo posamezniki, člani — nje torej morajo voditi načela. Zato jih morajo poznati, ker le takrat jih bo prevevala živa vera v zmago njihovo.

V načelih vzgajamo po sestankih, shodih in po časopisju. Slednje je najvažnejše. Govorjena beseda pride in gre, tiskana ostane, tiskano lahko znova bereš in premisliš.

Za nas, za člane organizacije je torej tisk z vzgojnega stališča odlične važnosti. Organizacija, kjer ni vsak sleherni prožet duha njenih načel, je mrtva organizacija. V tem tiči vzrok, da razpadajo socialistične, da se ne morejo uveljaviti komunistične. Zato je naše najvažnejše delo, ker hočemo preobrazovati današnjo dr-

žavo v svojem smislu, da je vsak član vzgojen v načelih. Vzgaja pa se sam, ko čita naše brošure in naše liste.

Tisk pa je važen ne samo radi naše lastne vzgoje, nego tudi radi našega boja z nasprotniki, radi nasprotnikov torej. V prvih številkah „Naše moči“ smo objavili število listov; iz statistike je bilo razvidno, da imajo naši nasprotniki brezštevilo listov. V teh listih, ki jih vzdržujejo banke, je njihova moč. Listi kapajo nevidno kap za kapjo strupa v ljudstvo, grejo za tim, da ljudstvo razdvojijo, da ga potem banke tim lažje izkoriščajo.

Proti temu sovražniku, to je nasprotnemu tisku, se moremo uspešno braniti le s sličnimi sredstvi, s svojim tiskom.

Krščansko delavstvo si je ustvarilo dva lista: politični svoj dnevnik „Novi čas“ in strokovni glasnik „Naša moč“. Oba lista izhajata le, ker je v vrstah našega delavstva velika požrtvovalnost. Krščansko delavstvo baš s tema dvema listoma kaže, da je nastopilo svoj bojni pohod.

Ali ga bo vzdržalo?

Če se bo zavedalo, da tvori ta dva lista, ki sta njegova last, postavljena na njegove od ust si pritrpane krone, bistveno njegovo moč, če se bo zavedalo, da je vsak posameznik dolžan, žrtvovati organizaciji, žrtvovati glasilo njenemu — potem stojimo na trdnih tleh.

Stopamo v drugo polletje. Tovariš, ki si še do danes nisi naročil „Novega časa“ in „Naše moči“, stori žrtvuj to — v zavesti, da si dal sebi, da si s tem okrepil moč organizacije, ki ti bo vsako žrtev stotero vračala.

Na delo, tovariši, da bo vsaka delavska družina čitala „Novi čas“ in „Našo moč“!

Organizacijski vestnik.

Drugovlma u Dalmaciji. Jedina čvrsta radnička organizacija u Sloveniji Jugoslavenski strokovni savez radošćom bilježi vaš pristup; radošćom vas pozdravljaju slovenski drugovi i drugarice. Kao što kod nas: radništvo, izväreno raznim materialističnim organizacijama, socialpatriotima i komunistima, čvršće i čvršće se sakuplja oko krščanske strokovne organizacije, uvjereni, da ga samo ona organizacija neće nikada varati, koja stoji uz križ, uz križ onoga čovjeka i Boga, koji je rekao: ja sam Bog siromaha... i vi, puni duboke vjere u pobjedu našu — stojte ustrajno! Pobjeda krščanskih načela u svim socialnim i gospodarskim prilikama jest pobjeda i spas radnika.

Naše tajništvo u Splitu. Da može organizacija udovoljiti potrebama radništva, poslala je centrala Jugoslavenskog strokovnog saveza svog strokovnog tajnika Avgusta Cvikla privremeno u Split. U svim pitanjima, neprilikama i potrebama, što ih imade rad-

ništvo, neka se obrati na njega. Pisara Jugoslavenski strokovnog saveza jest privremeno, dok ne nadjemog drugih prostorija u Arcibiskupovoj ulici broj 4./I. kat. — Split. Sve važnije stvari te članarina pak imadu se poslati direktno u Ljubljanu na Jugoslavenski strokovni savez. Članarina jest slijedeća: I. razred K 1'50 sedmično; II. K 2'50 sedmično; III. razred K 3'50 sedmično; strokovni razred K 0'50 sedmično; ulaznina K 5.— (jedanput za uvijek). Člani „Rudarskog saveza“ plaćaju K 3.— sedmično.

Prometna zveza.

Železniški uslužbenec je samo za „štafažo“; kolikor ni javnosti v šikano izpostavljen, toliko bolj ga šikanirajo organi železniške uprave same. Človek ne more razumeti in zazdi se mu, da železniški predpisi, nekateri kontrolni organi uprave in pa nižji uslužbenci je nekak „Babilon“, katere zmešnjave človek ne more razumeti. Za točno izvrševanje službenih predpisov, da se vzdržuje potreben red na železniških postajah in ako je uslužbenec na svojem mestu ali ne, za vse to ima železniška uprava na razpolago razne kontrolorje, kar bodi nekaterim vsa čast in drugim zopet protest glede njihovega obnašanja naproti uslužbencem, kateri po naročilu njih predstojnikov službo ne glede na desno ali levo pravilno vrše. Čudno ni, ako že civilno občinstvo noče upoštevati železniških predpisov in njih uslužbencev, katere pri vsaki priložnosti gotovi ljudje varajo in jih zasmehujejo, ako že nekateri organi, katere železniška uprava pošilja in daje pravico, da nadzirajo železniške uslužbence pri njih izvrševanju službe, sami šikanirajo one, ki po naročilu svojih predstojnikov službo točno in zvesto vrše. So nekateri gospodje taki, ki niso, pa pravijo, da so, in taki, ki so kontrolni organi uprave, pa hočejo, da uslužbenec, katerega sami vidijo, da službo vrši in da se ni sam postavil tja, kjer svojo službo vršiti mora, ako ga uslužbenec ne pozna in ravno tako od njega kakor od kakega drugega zahteva red, katerega bi kot tak v prvi vrsti vpoštevati moral in bi bil toliko prijazen, da bi sam pokazal izkaznico, katere za kaj drugega ne rabi, ali pa da bi saj milostno usta odprl in povedal, kedo da je; in služba bi se od obeh strani saj deloma izvršila. Stvar je pa vsa drugačna. Nekateri teh gospodov je treba dvakrat, trikrat ali pa še večkrat prositi, ako se jih slučajno ne pozna in se vsled tega postopa z njimi, kakor je uslužbenec službeno postopati dolžan, in se nazadnje ne dobi odgovora od njega, ampak vprašanje, kako se uslužbenec imenuje in da se naj on, ki na svojem službenem mestu službo vrši, njemu legitimira, ali mu pa zagrozi, da ga popelje k postajenačelniku, kjer misli, da se bode maščeval nad njim, zato ker je svojo službo po naročilu ravno tistih predstojnikov točno vršil. Slabi zgledi in slaba luč od nekaterih predstojnikov in organov železniških uprav na svoje

podložne! Vse šikane naj uslužbenec po okrožnici, katero je izdal gosp. ravnatelj demokratski Slovenec, da uslužbenec na šikane ali surovosti, katere se dogajajo od katere koli strani proti njemu mirno in tiho prenese, in vse mogoče psovke, katere padajo na njega zaradi izvrševanja ukaza vodstva želez. uprave in njih predstojnikov, vse to naj uslužbenec mirno požre. Bog ne daj, da bi pa uslužbenec, ki se tudi zaveda svoje časti in svoje dolžnosti v zaščito železniških predpisov in svoje osebne časti upal komu povedati resnico v obraz, on naj bo po mnenju omenjene okrožnice strogo kaznovan. Kaj se hoče, nam je znano. Povemo pa na glas, da še ni prišel čas in lahko pride vse kaj drugega prej, kot pa da bi se vpeljalo, da bi železniški uslužbenci za razne batine, katere nam pošilja železniška uprava potom okrožnic in raznih odredb, da bodo železniški uslužbenci za psovke ali neumestne grožnje od strani nekaterih kontrolnih organov ali najsi bode od katere koli strani v zahvalo mogoče še roke poljubovali. Ako ima železniška uprava resno misel in željo, da se železniški predpisi izpolnujejo, potem bode uslužbenec ščitila, ako bodo svojo službo izvrševali in uslužbenci bodo imeli veselje jih izpolnjevati.

Železničarji.

Rudarska zveza.

Hrastnik. V nedeljo dne 22. m. m. se je ustanovila pri nas skupina „Rudarske zveze“. V odbor so bili izvoljeni: Kozole Ivo, Platinovšek Karl, Deželak Ivan, Tovornik Anton in Govejšek Jože. Delavci so zelo navdušeni in upamo, da bo mlada skupina zelo dobro uspevala. Tudi se je razpečalo mnogo naših brošuric. — Nova skupina nam je zopet dokaz, da zmaguje boljbolj tudi v rudarskih vrstah misel krščanskega preporoda v človeški družbi, da postane tudi delavec vreden član družbe, da se mu ustvari tako življenje kot se božjemu otroku spodobi. Danes nosijo zastavo tega resničnega krščanstva proletarci, delavci, iz njihovih vrst prihaja in bo prišlo, da bomo ustvarili resničen krščanski red, v katerem delavec ne bo več hlapec in suženj, nego gospodar. Mi verujemo v zmago te misli, verujemo tim silneje, ker se očitvidno rušijo temelji raznih laži-socialističnih „narobe“-organizacij. Kateri delavec še more danes iti za kakšnim Kristanom, ki je še vedno voditelj socialdemokratov, za onim Kristanom, ki ga srbski listi vsi imenujejo največji madež delavstva? Da, vsi voditelji, ki so zbirali delavstvo brez Boga, so ga prevarali — le eden je, voditelj, ki ni varal proletarijata, ki se je dal zanj nabiti na križ: Kristus — in krog njega se zbira danes ves tlačen proletarijat, vanj veruje, vanj upa — in vemo: On ne vara, On ne bo varal, v Njem je spas in rešitev. Bratje, na delo, zbirajmo armado krog našega bojnega znamenja, krog križa — v ideji in v številu bomo šli na zmagoviti pohod za pravico tlačenih in izkoriščanih.

Shod vpokojencev Trbovlske premog. družbe. V petek dne 20. t. m. se je vršil shod vpokojencev Trbovlske premog. družbe v prostorih društvenega doma. Poročal je tov. Cvikelj o strokovni organizaciji, nje pomenu za vpokojence. Udeleženci so z zanimanjem sledili izvajanjem. Koncem shoda je bila predlagana sledeča resolucija. 1. Vpokojeenci, kateri vsled premajhne pokojnine delajo pri rudniku, naj uživajo iste pravice kot aktivni delavci. 2. Doklade, ki so jim bile utrgane, naj se jim doplačajo. 3. Vpokojeenci označeni v tej resoluciji pod 1.) naj ne bodo vedno izpostavljeni grožnjam in šikanam paznikov in uradnikov. Shod se je končal z vpisovanjem članov in popisovanjem pritožb. Osnovana je organizacija, katera bo stala na braniku za pravice vpokojencev. Razmere v katerih se nahajajo vpokojeenci, kričijo po temeljiti remeduri. Jasno se vidi kapitalistični princip, ki pravi: „Dokler moreš delati, te poznam, ko pa omagaš, in te moči zapuste, pa pojdi kamor hočeš!“ Ta se mora streti. Uveljaviti pa se mora tisti, po katerem je delavec človek, človek ne samo s telesom, temveč tudi z dušo.

Zveza tobačnega delavstva.

Ljubljana. Dne 1. t. m. se je vršil v gostilni na Tržaški cesti št. 11. obilno obiskan shod tobačnega delavstva. Govoril je tov. Sušnik, ki je poročal o svojem organizacijskem potovanju po Dalmaciji. Danes imamo organizirano v Zvezi vse tobačno delavstvo v Dalmaciji in sicer v Splitu, Trogiru, Sinju, Zadvarju, Imotskem, Vrgorcu in Metkoviću. Močne skupine tobačnega delavstva imamo v Zagrebu, v Senju, v Ljubuških, v Čapljinu in v Mostaru. S tem je Zveza tobačnega delavstva najmočnejša organizacija delavstva tobačne režije.

Da smo organizirali baš tačas tobačno delavstvo v enotno zvezo, v to nas je prignala sila, ker uprava monopola ni hotela upoštevati upravičenih zahtev tobačnega delavstva. Že 2 leti zahtevamo, da nas država prizna za svoje uslužbenec, da nam uredi stalno plačo kot državnim uslužbencem, a vse prošnje in zahteve so zaman. Uprava smatra delavstvo za molzno kravo, ki jo molze in izmzgava, milijonski profit pa, ki ga daje tobačna kultura in tobačna fabrikacija, gre bogvekam, le za delavstvo ni in ni denarja.

Nedavno je bil odposlanec uprave monopola nadsvetnik Kobler v Ljubljani in je delavstvu obljubil, da mu bo tekom 14 dni dovoljen 21% povišek draginskih doklad, to bi bilo za moške nekako 10 K, za ženske po 8 K dnevno. Tistih 14 dni je že davno preteklo, o povišku pa ni ne duha ne sluha.

Zdi se, da začenja vlada prav nizkotno igro z delavstvom in to baš s svojim lastnim državnim delavstvom. Če smatramo, da ima država namen, koristiti ljudstvu, potem moramo tudi od njenih podjetij zahtevati, da svoj profit namenja v prvi vrsti ljudstvu

to je onim, ki so ta profit pridelali. Država bi s tem, da končno veljavno uredi plače tobačnega delavstva v smislu njegovih zahtev, imela velikanski dobiček ta, da bi delavstvo z veliko večjo voljo delalo in da bi se tatvine zelo zmanjšale itd. Danes je bil marsikdo vsled bede prisiljen, da krade.

Če bi država dovolila zahtevani povišek, bi koristila le sama sebi, ker bi imela marljivo in zadovoljno delavstvo.

Zdi se pa, da vlada ne smatra za potrebno, da ugodni delavstvu. Nasprotno — ko vidi nesložno in nedisciplinirano delavstvo, ve, da se ji ni treba bati.

In v toliko je baš delavstvo samo krivo, da se njegove zahteve ne upoštevajo, ker ni složno in ni disciplinirano. Če bi bilo delavstvo tobačne tovarne složno, če bi zatajilo samoljubje in prevzetnost, če bi imelo več organizacijskega smisla, ki zna osebne stvari žrtvovati na korist skupnosti, bi bilo delo lahko in uspeh siguren.

Tako imamo danes močno „Zvezo tobačnega delavstva“, ki kaže odločno voljo, iti v borbo za pravice tobačnega delavstva. Pa se najdejo nekateri, ki so skrajno nezavedni, ali pa so podkupljeni izdajalci delavstva, ki snujejo svojo separatistično organizacijo. Da, saj to ravno hoče današnja vlada: delavci, razkosajte se na sto organizacij, potem pa se koljite med seboj, jaz vas bom pa plačala, kakor se meni zdi, vas bom vrgla na cesto, kadar se bo meni zljubilo itd.

Ko smo s trudom osnovali močno „Zvezo tobačnega delavstva“, je početje teh „separatističnih“ delavcev naravnost izdajstvo nad delavskimi zahtevami. Mi vemo, da ko bi nasprotniki imeli tako močno tobačno organizacijo, kot je naša, ki se širi po celi državi, bi s terorjem prisilili ostale, da bi morali pristopiti. Mi terorja ne poznamo, opozarjamo pa, da bo delavstvo samo s treznim, prevdarnim in složnim nastopom zmagalo, da hujskanje in nesloga grozovito škoduje delavski stvari.

Na shodu se je sklenila resolucija, v kateri delavstvo odločno zahteva, da se mu takoj izplača obljubljeni povišek, ker je v neugodnem slučaju pripravljeno na najodločnejše korake. Resolucija se je poslala naravnost ministru financ.

Zveza kovinskih delavcev.

Kamnagorica. Razmere pri nas postajajo vedno bolj žalostne. Skoraj bo eno leto, kar že nimamo zaslužka. Daleč na okrog si moramo iskati delo, da se preživimo. Saj delno bi se lahko odpomoglo, če bi nas merodajni faktorji le malo upoštevali. Povsod, kamorkoli smo se do sedaj obrnili, so naše prošnje in pritožbe zavrgli kot izmišljotine in laži. Najbolj žalostno pa je, da so nam oni odpovedali pomoč, na katere smo upravičeno stavili največje zaupanje. Če bi bilo le malo ljubezni do bližnjega, bi ne bilo tako žalostno. Vendar imamo še upanje, da se bodo oni,

ki imajo naš pogin že v načrtu, premislili in nastopili drugo pot, drugače smo pa prisiljeni, poseči po sredstvih, ki so nam še na razpolago. Zapomnijo naj si pa, da sedaj ne bomo več nehali; dosti je zapostavljanja in ponižnosti. Tudi mi smo ljudje, ki hočemo živeti! Za danes naj to zadostuje. Ako se pa razmere kmalu ne oblažijo, bomo pa o tej zadevi obširnejše govorili.

Zveza lesnih delavcev.

Shod na Češnici. V nedeljo 22. maja so se zbrali lesni delavci, žagarji, gozdni delavci, drvarji iz sosednjih krajev. Poročala sta zastopnika Jugoslovanske strokovne zveze tov. Komlanec in Jeriha. — Delavstvo zahteva 30% povišanje svojih dohodkov v primeri z onimi pred vojno. Na shodu je delavstvo obsodilo postopanje vladnega zastopnika pri zadnjih pogajanjih v Škofji Loki. Delavstvo ni prišlo niti do besede, ker se je takoj odpeljal, ko so podjetniki izjavili svoje. Podjetniki pa so tako verolomni, da do sedaj niso izplačali niti tega, kar so sami predlagali. Zveza lesnih delavcev je storila korake, da izterja za delavstvo dolg oziroma uvede novo pogajanje, ker je rešiti še nekaj važnih točk, vsled katerih spadajo verolomni podjetniki pred sodišče. — Strokovne organizacije se je lesno delavstvo z vnemo oklenilo. Skupina na Češnici šteje 112 članov.

Zveza predilniškega delavstva.

Položaj v Litiji. V soboto 21. maja ob devetih dopoldne je predilnica v Litiji ustavila obrat. Na mah je bilo vžehnih na cesto okrog 500 delavcev. Pri tem se je izpozabila tovarna tako daleč, da delavstva prej niti obvestila ni. Jugoslovanska strokovna zveza je bila obveščena o dogodku naslednji pondeljek. Obvestila je takoj vlado in ravnateljstvo. — Vladi (poverjeništvu za socialno skrbstvo) je bila odposlana isti dan 23. maja sledeča vloga: „Ravnokar obvešča odposlanstvo iz Litije, da je predilnica v Litiji ustavila obrat v soboto dopoldne. Tovarna ni preje delavstvo nič obvestila. Prosimo, da vlada nemudoma ukrene potrebno za delavsko vzdrževanje in dragič podjetje poduči, da se z delavsko existenco ne sme kar tebi nič meni nič igrati“. Obenem se je vršil telefonični razgovor po katerem je prišlo takoj obvestilo, da je postopanje tovarne nezakonito. Istočasno je odneslo osebno odposlanstvo dopis na ravnateljstvo predilniške tovarne. Dopis je opozoril ravnateljstvo, da je postopanje tovarne nedopustno in nekorektno. Zahteva Jugoslovanske strokovne zveze je, da stori tovarna vse potrebno za delavsko vzdrževanje, dokler obrat stoji. Obenem prosi Zveza obvestila, zakaj je obrat ustavljen in kaj da je vzrok za tako nedopustno ravnanje z delavstvom. Ta dan je bil ravnatelj odsoten. Naslednji dan je odšel v Litijo zastopnik JSZ podpredsednik Kremžar in se podal z delavskim sprem-

stvom k ravnatelju. Terjal je odškodnino za čas ukinitve dela. Ravnatelj se je skliceval na narodne socialce, ki so izjavili, da za delavstvo ne terjajo odškodnine. Seveda Jug. strokovna zveza ni mogla pristati na čudno postopanje narodnih socialcev. — Uspeh posredovanja je zaenkrat ta, da je tovarna začela takoj naslednji dan obratovati. Vse delavstvo je šlo spet na delo. Strokovna organizacija se delavstvu bogato obrestuje. Zadeva z odškodnino še ni končana. Ravnatelj je ponudil odškodnino pri nadurah. Videli bomo, kako stališče vlada zavzame. — Delavstvo strni svoje vrste!

Zveza služkinj.

Klerikalno hujskanje poslov proti gospodarjem ima naslov članek v „Pondeljku“ z dne 23. maja v katerem po že znani navadi člankar ubija „klerikalnega zmaja“. Nič bi ne rekli, ako bi člankar stvarno izvajal, ker vsak ima pravico do kritike. V omenjenem članku najdemo pa vse prej kot stvarnost. Prvič se pokaže v vsej nagoti, ko nobene pravice ne pripozna služkinji, o katerih vsak ve, da imajo služkinje — ne na splošno, se najdejo tudi izjeme — življenje, ki se od daleč ne more primerjati s človeka vrednim. Drugič ometava duhovščino na splošno, češ, da vse ona povzroča. Ako bi bilo res, bi tudi ne bila sramota za njo, sramota pa je za člankarja. Priporočali bi mu, da se vsaj dobro poprej informira, predno se spravi na pisarenje. Svetovali bi mu, oziroma pozvali, naj pride v prostore strokovne organizacije, kjer se mu bo dalo radevolje informacije glede poselskega reda. Tretjič policijski režim, katerega priporoča. Seveda, ko bi organizacija demokratsko dišala, potem bi bilo vse dobro, tako pa, ko ni, je pa treba „obznane“. Ako zahtevajo služkinje svoje pravice, jih treba vreči v ječo, zastražiti jih z bajoneti. Služkinje, ve pa premislite vse to! Zadostuje naj vam samo članek v „Pondeljku“. Po mnenju gospodov okrog „Pondeljka“ ve ne smete nič zahtevati, ako zahtevate, kar vam po vsej pravici pripada in kar so vaše tovarišice že pred enim letom dosegle, že proti državi rovarite in je treba za vas obznane. A ve — ustrajajte! Po tej poti naprej do zmage! Zmaga mora priti in tudi bo prišla.

Tovariš,

ali si pridobil pretekli mesec vsaj enega novega člana strokovni organizaciji? Če nisi, popravi zamujeno!

Tvoja dolžnost je, da si naročen na „Našo Moč“ in da redno plačuješ naročnino!

Delavski obzornik.

Mežiški rudniki v angleški posesti. Listi priprinašajo poročila o prodaji mežiških rudnikov angleški akcijski družbi. Liberalci skušajo dokazati, da je to nevarnost in škoda za državo, če pusti, da „Bleiberger Bergwerksunion“ prodaja svoje rudnike Angležem. Zdi se, da je liberalcem na eni strani pojem „države“ nejasen, ker mi nimamo „jugoslovanskih“ bank za državo, nego delavno ljudstvo. Delavnemu ljudstvu pa je danes vseeno, ali ga izkorišča angleški ali pa „jugoslovanski“ kapitalist. To naše načelno stališče — šli pa bomo pot najodločnejšega boja tudi proti angleškim gentlemanom, kot zastopnikom mednarodnega kapitalizma.

Iz socialističnih v krščanske strokovne organizacije stopa zavedno delavstvo. To nam pričajo številke krščanskih organizacij vseh dežel. Ne omenjamo Nemčije, kjer danes vodijo pozitivno socialno delo krščanske strokovne organizacije, v katerih je organiziranih nad 2 miliona delavcev — imamo pred seboj baš številke iz Holandske, kjer so doslej vladale socialistične organizacije. Od 1. januarja 1921 pa so prekosile krščanske organizacije socialistično daleč na številu. V kršč. strok. organizacijah je danes organiziranih 234.486 članov, v socialističnih pa 215.367. Zavedno delavstvo vedno jasneje vidi, kje edino je njegova rešitev.

Socialni vestnik.

Podaljšanje delovnega časa. Ker se tolmači uredba o delavnem času z dne 8. aprila priobčena v Uradnem listu št. 43 iz 1921, napačno opozarja ministrstvo za socialno politiko, da je ta uredba le dopolnilo prvotne uredbe z dne 12. septembra 1919 v Uradnem listu št. 154 iz 1919. Delovni čas v industrijskih, obrtnih, rudarskih, trgovinskih in pometnih podjetjih, ki zaposlujejo več nego 5 delavcev, ali ki obratujejo z elementarno silo, ostane še nadalje omejen na 8 ur dnevno ali 48 ur tedensko. Podaljšati se more le izjemoma na 10 ur dnevno, ali 60 ur tedensko, a tudi to največ trikrat po štiri tedne v istem koledarskem letu. Delo za deveto ali deseto uro se mora plačevati v vsakem slučaju najmanj 50 odstotkov više nego delovne ure normalnega delovnega časa. V manjših obratih pa, kjer se ne uporablja elementarna sila (kakor n. pr. parna, vodna, električna itd.) in ni zaposlenih več nego 5 delavcev, se more dovoliti podaljšanje delovnega časa na 10 ur dnevno ali 60 ur tedensko na poljubno dobo, če je potreba in če postane obrat kot manjši obrt. V smislu uredbe je delavec tudi vajenec in volonter, ne glede na to, da li prejema kako plačo ali ne. Dovoljenje za podaljšanje delovnega časa izdajajo pristojna obrtna nadzorništva za svoje okrožje (obratno nadzorništvo Ljubljana, v Celju in Mariboru) in sicer na prošnjo podjetnika, če je potreba za podaljšanje dokazana. Vloge in rešitve glede podaljšanja

delovnega časa so proste kolektivne. Samolastno podaljšanje delovnega časa se kaznuje z denarno kaznijo od 10 do 500 dinarjev. Delo nad 8 ur se mora pa tudi v tem slučaju plačati 50 odstotkov više nego normalne delovne ure. Za mladinske delavce do izpolnjenega 16. leta velja še dalje predpis, da ne smejo delati več nego 8 ur dnevno.

Uredba o posredovanju dela. V svrhu reguliranja delovnega trga se bodo osnovali za celo državo državni uradi za posredovanje dela in sicer: osrednji urad za celo državo v Belgradu, oblastni uradi v posameznih pokrajinah in krajevni uradi v gospodarsko razvitejših mestih. Namen teh uradov bo, da poleg posredovanja za delo posredujejo med lastniki stanovanj in delavci, ki nimajo stanovanja, da vodijo statistiko o nezaposlenih in o vzrokih, da inicijativno delujejo za ublaženje brezposelnosti itd. Po načrtu, ki ga nam je poslalo poverjeništvo za socialno skrb na ogled, vodi vsak tak urad državni uradnik z pomožnim osebjem, v svrhu kontrole pa ima centralni urad vsako leto pozvati glavno skupščino, ki imajo kontrolirati delo teh uradov. Ti skupščini imajo prisostvovati vsi šefi pokrajinskih uradov, po dva člana delojemalca in delodajalca vseh upravnih odborov posameznih pokrajinskih uradov ter delegat ministra soc. politike. Pri vsakem pokrajinskem uradu se bo obrazoval upravni odbor 10 članov; pet članov volijo organizacije delodajalcev, pet članov pa organizacije delojemalcev. Vsak član ima svojega namestnika. Volijo se za dobo 3 let. Ta upravni odbor ima nalogo, da v vsem kontrolira in sodeluje pri pokrajinskem uradu za posredovanje dela. Isto je pri vsakem krajevnem uradu upravni odbor, ki se sestavi iz treh članov delodajalcev, treh članov delojemalcev, ki jih volijo organizacije, ter predsednik, ki ne sme pripadati niti delodajalcem niti delojemalcem. Naloga je ista v delokrogu krajevnega urada kot zgoraj.

Dečji dan. V smislu naredbe ministrstva za socialno politiko v Beogradu prirede vsa društva po vsej državi, ki se bavijo z zaščito dece in mladine 5. junija „dečji dan“. Na ta dan naj bi vsa društva, ki streme za visokim ciljem zaščite naše dece in mladine, priredila svečane shode in predavanja, ta dan naj bi spomnil tudi vse one na njihovo dolžnost, ki dosedaj še niso stopili v vrsto podpornikov in zaščitnikov naših otrok in sirot, ki trpe v bedi povzročeni po grozotah svetovne vojne. Poverjeništvo za socialno skrb se obrača na vse družabne sloje, da se udeleže teh prireditev ter moralno in materijalno pripomorejo k dobremu uspehu. Dolžnost onih, ki žive v udobnih razmerah, v razmerah, ki so ustvarjene z delom vseh, je, da pomagajo omiliti bedo zapuščenih sirot, da omogočijo njihovo dobro odgojo, da jim z darežljivo roko vsaj deloma nadomeste pokopane očete, da jih privedemo v človeško društvo kot polnovredne in koristne sodelavce na novi zgradbi naše bodočnosti. Na „dečji dan“ nabrane prispevke razdeli prirejajoče društvo po

svojem najboljšem preudarku v prej omenjene svrhe, in ker ni kraja brez pomoči potrebne in vredne siročadi, naj bi tudi ne bilo kraja, kjer se ne bi 5. junija plemeniti ljudje zbrali v plemenitem delu, da olajšajo bedo najbednejših.

Delavska mladina.

Vajeniški domovi. Obrtno nadzorstvo je nedavno sklicalo enketo, na kateri se je razpravljalo o konkretnih predlogih ministerstvu socialne politike glede snovanja vajeniških domov in zavetisč. Naša organizacija je take domove predlagala oz. zavetišča poleg Ljubljane za Št. Vid nad Ljubljano, za Kranj, Kamnik, Trzič, Jesenice, Zagorje, Vrhniko in Novomesto.

Letni odmor za vajence in drugo delavsko mladino. Nekoč smo že poudarjali, da imajo v velikem svetu tudi vajenci in obrtni ali tvorniški delavci svoje letne počitnice (dopuste) — t. j. da jih njih gospodarji vsako leto po 14 in več dni pošljejo iz kraja kjer so delali, da se malo odpočije in okrepeča. Vajenci in mlajši delavci, torej mladeniči, ki se šele razvijajo, gredo v skupinah na počitnice po vaseh, da se bavijo s poljskimi ali drugimi kmetijskimi opravili, z igrami in izprehodi v čistem zraku, z zabavami pod milim nebom itd. Nekatere skupine prebijejo ta čas pod milim nebom v taboriščih in pod šatori, druge pa so porazmeščene po kmetijskih hišah. Da pokrijejo vsaj potne stroške in manjše izdatke v tem času, se oprijemljejo lažjih opravil, ki jim tudi nekaj donajajo, n. pr. kupujejo in prodajajo gozdne jagode ali zdravilne rastline; snujejo pevske in gledališke družbe ter dajo koncerte in predstave; prirejajo tekme v igrah in javne ure za sporte in telesno vežbanje itd. Ali morda to ni koristno in lepo? Ko pa se spočiti in okrepečani v nejo domov na delo, jih čaka prihranjeni zaslužek, ki ga jim gospodar izplačuje tudi za čas počitnic. (Zdravje*)

Delavsko zdravje.

Zaščita delavcev. V vseh urejenih državah veljajo izvestni predpisi, po katerih se v obrtnih delavnicah in drugih industrijskih podjetjih zaščituje telo in zdravje delavcev zoper vsako nevarnost. Tako so uvedeni pravilniki o številu ur za delo in odmor, o presledkih v delu pred posameznimi kosili in za njimi o delu žensk (posebno nosečih žensk in otročnic), nedorasle mladine in dece, o nočnem delu, o delu „od kosa“ in delu doma, o zaščiti zoper prah, dim, strupene pline, vročino, paro, vlago, stroje, eksplozije itd. — sploh zoper vse kar utegne delavcu izpodkopati zdravje ali drugače oškodovati njegovo pridobitno moč. Te odredbe so povsem upravičene ker je ravno delavcu njegova moč in njegovo nemoteno zdravje izvor napredka — njegov edini kapital. (Zdr.*)

Delavci in nezaposleni. Po statistiki se dá reči, da z merno delo vzdržuje življenje in zdravje, da pa jima nasprotno brezposelnost škoduje. V industrijskih krajih na Angleškem se neprestano manjša umrlivost prebivalstva, v kmetijskih pa še bolj. Nasprotno pa raste umrlivost moških brez poklica in posla, četudi so po navadi med nezaposleni bogataši in imoviti ljudje, ki imajo vsega dosti.

Mednarodna krščanska strokovna zveza.

Poročilo o seji vodstva „Mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij“ dne 4. in 5. maja v Rimu pod predsedstvom M. J. Scherrer-ja (Švica). M. Serrarens (Nizozemsko), tajnik zveze, je poročal o delovanju internacionale od zadnjega zborovanja. Ustanovilo se je več strokovnih organizacij n. pr. mednarodna strokovna zveza grafičnih, tovarniških, živilskih, tobakarnih, lesnih, kovinarskih, stavbinskih, tekstilnih, železniških in zemljiških delavcev. Mednarodni organizaciji oblačilnih delavcev in uradnikov se snujeta. Delegatje raznih dežel so poročali o gmotnem položaju delavskega stanu. Iz njihovih poročil je razvidno, da je industrijska kriza še vedno ostra in da vsled nje delavstvo še vedno trpi. Ukrenili so se potrebni koraki, da se pride v okom tej stvari. — Seja se je bavila tudi s stanjem organizacije v Avstriji in Ogrski. Posebni delegaciji vodstva se je poverila naloga proučiti v obeh državah pogoje za pospeševanje krščanske strokovne organizacije. — Na seji so sklenili, da se naj vrši v septembru internacionalna konferenca delavk v Bruslju, ki naj bi se bavila z mednarodno zakonodajo z ozirom na varstvo žen in z drugimi važnimi ženskimi vprašanji. — Seja se je bavila tudi z izdelavo svetovnogospodarskega programa. Poseben odsek naj izdelava načrt, ki naj se pošlje vsem članom mednarodne zveze, ki naj dodajo svoje opombe in predloge. Nato se bo načrt predložil 1. 1922. mednarodnemu kongresu.

Kulturne vesti.

Nove knjige: *A. Komlanec: Delavska strokovna organizacija „Jugoslovanska strokovna zveza“* je izšla ravnokar v drugi izdaji. Vsebina: Klic časa... Kaj je „Jugoslovanska strokovna zveza“? Organizacijsko načelo. Kdo spada vanjo?... Delavcu kar je njegovega! Program „Jugoslovanske strokovne zveze“. Ustroj Jugoslovanske strokovne zveze... Razvoj Jugoslovanske strokovne zveze... Dopolnilne organizacije... Pomen... — Prva izdaja je pošla. Pri prvi je pazilo založništvo le na vsebino, pri drugi tudi na obliko. Oprema je lična in priročna. Vsebina stvarna in porabna noben naš organizator, noben naš član ne sme biti brez nje. — Cena 6.— K. Naroča se pri

tajništvu JSZ. Ljubljana, Stari trg št. 2., pa tudi po knjigarnah: „Ničman“ in „Jugoslovanska bukvarna“ v Ljubljani, Cirilova tiskarna v Mariboru in pri I. Del. kons. društvu v Ljubljani in njegovih podružnicah. —

„Čas“, znanstvena revija, 3. in 4. zvezek. Izšla je 3. in 4. številka te naše najboljše znanstvene revije. Številki, ki tvorita naravnost knjigo, sta posvečeni spominu velikega škofa † Antona Mahničca. Mi lahko trdimo, da ima avno delavstvo največ zahvaliti pokojnemu Mahničcu, ker Mahnič je bil, ki nam je dal Kreka; Mahnič, ki je prvi med nami rekel, da mora vse naše gospodarsko, kulturno, socialno in politično življenje in delovanje črpati svoje ideje in svoje smeri v praktičnem krščanstvu. — Omenjeni številki „Časa“ živo kažete velikansko delo velikega škofa.

Če hočeš, da zmagamo v boju za delavsko pravico, moraš pomagati tudi ti! Kaj si storil v maju za organizacijo?

Znamenje. Črtica.

To je bilo spomladansko jutro, ki je vstajalo nad grebeni in dehtelo iz razorov. Na parobku je stala vasica drobnih hišic in nizkih oken. Ni bilo na njih pelargonij in rožmarina, ker so živeli za njimi bedni ljudje. Tema in viaga podzemskih rogov jim je pilá kri in sesala radost in ogenj oči.

Tri hišice so stale in iz vsake je vstalo po dvoje senc, ki so tavale v lepem jutru nizzdol v dolino, kot bi jih slepilo žarko solnce in kot bi iskali jamo, ki jih požre v mrak pod zemljo. In so bili doma pod zemljo v nizkih rovih, ki so pletli gosto mrežo ulic v črnem kamenju.

Ob vasici je visel na starem preperelem lesu Krist in zrl na vasico, in zrl izpod umirajočih oči v dolino za sencami. Nihče mu ni nosil vigrednih šopkov, nihče se ni ozrl vanj; in vendar je govoril pereli les, in govoril je on, ves blede, izmučen, krvav in umirajoč vsem, ki so šli mimo njega: brat...

In ga nobeden ni slišal, in ga nobeden ni razumel...

In tisto jutro, ko je solnce stalo nad smrekami in je iskalo majhna okenska, je bilo, kakor da vsa vasica trepeče. Ženam se je stisnilo srce in starci so plaho gledali. Šlo je po hišicah kakor drhtenje in se čulo kakor votlo bobnenje votlin in voda, kakor da se rovi pod vasico gibljejo in širijo in skušajo razgnati črni kameniti obroč, rovi, žejni vigredi in solnca.

Potem je bilo za hip zopet mirno. In plahe oči so iskale leseni križ na parobku, ki je stal mirno in

nepremično in z njega je zrl z neskončnim usmiljenjem Krist ...

A preden še so mogle ustnice zašepetati molitev strahupolnega srca, se je zazibalo, hišice so zaplavale kakor barke na vihnem morju, okna so zažvenketala, kakor da bi zemlja gubančila svoje lice, zagrmelo je globoko, globoko nekje, zašumelo, kakor da vre voda iz tisoč podzemskih rek, otroci so zajokali, žene zavpile, a le za hip, in hip potem je grmenje požrlo vasico v svoje dno ... Namesto hišic je zijal brezdanji prepad, voda se je zgrnila, zemlja je zasula grob ...

Tik ob prepadu pa je stal leseni križ nepremičen in zrl z neskončnim usmiljenjem in z neskončno ljubeznijo v globino. Solnce ga je oblivalo v polnih pramenih, da se je pereli les bliščal kot bi gorel ...

Nesreča se je bliskovito raznesla in na mesto so prišli zdravniki in delavci, da odkopljejo nesrečne žrtve. A delo je bilo brezuspešno.

Vse delavstvo premogovnika je nesreča globoko potrla. In temni obrazi so v jasnem zaupanju takoj pristali nato, da se na mestu preperlega križa postavi trpečemu Kristu častno znamenje, v spomin na nesrečo ter v živi veri, da jih bo on čuval nezgod.

Minili so dnevi in ljudje so se navadili na globoki, široki grob. Zvečer so prihajali in stali na robu ob križu, ki je stal kakor čuvar nad prepadom.

Medtem se je zbrala med rudarji svota za kapelico in pričeli so z zidavo. Kmalu je stala na parobku gozda mesto perelega križa lična kapelica. Kristusa so sneli s starega lesa, kupili nov, ličen križ in ga nabili nanj in postavili v kapelo.

Toda ko so prišli drugi dan v veliki množici da se kapela blagoslovi, Krist ni visel več na novem križu, nego je ležal na oltarju. Vse je obšla neka tajna groza, kakor da se jim budi vest, da jih morda Krist, leta in leta zanemarjen, ne mara.

Na župnikov poziv so ga vnovič nabili na novi križ in postavili na mesto v kapelici.

Župnik je sumil, da jim morda kdo nagaja in pozval nekatere, da stražijo sicer že tako zaklenjeno kapelo. A drugo jutro je ležal Krist zopet na oltarju ...

Vest o tem čudežu se je kmalu raznesla po vsej soseski in prihajali so iz bližnjih krajev, da vidijo čudovitega Krista. Zbrala se je zbirka in rudarji so kupili nov, mnogo lepši križ.

In zopet so ga postavili na mesto v kapeli — a zopet je ležal zjutraj brez križa na oltarju.

Čudež se je raznesel po celi deželi in v mestih so gospe zbirale dragocenosti in zlatnino, dapostavij o Kristu bliščec dragocen križ.

In kó je prišel iz mesta križ težak zlata in poln draguljev, so ga nabili nanj in s strahom upali, da se zdaj zadovolji.

A drugo jutro je ležal Krist zopet na oltarju. Od takrat si nihče ni upal, dotakniti se čudežnega Krista

in ostal je mesece na oltarju, prihajali so romarji in molili pred Križanim brez križa ...

Delavci so delali še vedno na tem, da odgrnjejo pogreznjene hišice. In tako so nekega dne prvo, kar so izgrebli, našli pereli les, na katerem je do one nesreče zanemarjen visel čudežni Krist. Ko so postavili kapelico in so sneli Krista s perelega lesa, je morda po neprevidnosti vrgel kateri delavec stari pereli les v prepad. Ko so iznesli stari les, je šel eden, ki so ga imeli za neumnega, k župniku, mu povedal kaj so našli in rekel, da hoče Kristus imeti ta svoj križ nazaj.

Župniku se je zdelo nedostojno, vendar pa je nazadnje pristal na to, da nabijejo Krista na ta stari les. Zbrala se je množica delavcev, ko je „neumni“ vzel Kristusa z oltarja in ga nabijal na pereli križ. Potem ga je postavil v kapelo in vsi so pokleknili pred njim in molili iskreno, kot poprej nikoli. Večer je bil in skozi rudeča in modra stekla je padal sij zahajajočega solnca na križ in Kristus se je na njem smehljal svojim bratom in sestram ...

S strahom so prihajali drugo jutro, da ne bi Krista zopet našli na oltarju. A ko so prišli, je visel na perelem drevesu, nebeško mile so bile njegove poteze, še v trpljenju in umiranju je bil neskončno lep. V množici je završalo in šlo je kakor tajna nebeška sila v njih, da so se kalile oči in postajale vlažne, ko je govoril polgnili les in Kristus ž njega, govoril brez besed, a govoril dovolj glasno, da so vse duše razumele:

Jaz sem Bog revnih in zatiranih, Bog trpečih in siromakov ...

Po temnih licih in iz vdrtih oči so kapale solze in globoka je bila molitev zbora proletarcev: Kristus, Ti naš brat ...

In odslej je Kristus ostal na križu, na gnilem in perelem, in bil zatočišče vseh trpečih ...

10 mizarjev (kvalificiranih za hišne oprave) in

2 mehanika sprejme veliko podjetje v najlepšem delu Dalmacije. Plača do 14 K na uro; hrana v gostilni stane v mestu 35 K dnevno, stanovanja so začasno v barakah. Mesto leži ob morju. — Ponudbe naj se stavijo tajništvo Jugoslov. strokovne zveze — Ljubljana, Stari trg 2./1.

Iz uredništva. 6. številka „Naše Moči“ se je vsled raznih težkoč zakaznila. Da naročniki ne bodo oškodovani, izdamo ta mesec še dve številki. — Pozivamo tovariše na redno dopisovanje

Urednik: Franjo Sušnik.

Izdajatelj: Konzorcij „Naše Moči“.

Tiska Zadrúžna tiskarna v Ljubljani.